

PREVÍT

NA STUDIÍCH

faux pas

Congratulations!

successfully

wanna

Studentenkar

»(---?!))

Pastor pastor

„Í-é-á-ó-ú,“

Nasopharynx

Lingual tonsil

Foliate papillae

Circumvallate papillae

Filiform papillae

Fungiform papillae

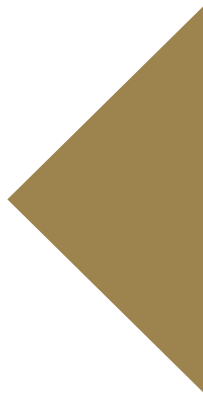
SOUBORNÉ
VYDÁNÍ

- Styloid process
- Nasal septum
- Torus tubarius
- Pharyngeal opening of pharyngotympanic (auditory) tube
- Pharyngeal recess
- Parotid gland
- Torus levatorius (fold caused by levator veli palatini muscle)
- Salpingopharyngeal fold
- Soft palate
- Angle of mandible
- Submandibular gland
- Uvula
- Palatine tonsil
- Root of tongue
- Palatopharyngeal arch
- Prominence caused by greater horn of hyoid bone
- Epiglottis
- Laryngeal inlet (aditus)
- Prominence caused by superior horn of thyroid cartilage
- Aryepiglottic fold
- Piriform fossa
- Cuneiform tubercle
- fold over internal branch of superior laryngeal nerve
- Comiculate tubercle
- Interarytenoid notch
- Prominence over lamina

GALÉN

Galén

Jan Jícha

**PREVÍT
NA STUDIÍCH**

Všechna práva vyhrazena.

Tato publikace ani žádná její část nesmějí být reprodukovány, uchovávány v rešeršním systému nebo přenášeny jakýmkoli způsobem (včetně mechanického, elektronického, fotografického či jiného záznamu) bez písemného souhlasu nakladatelství.

© Jan Jícha, 2014

Illustrations © Ondřej Pfeiffer, 2014

© Galén, 2014

ISBN 978-80-7492-135-3 (PDF)

ISBN 978-80-7492-136-0 (PDF pro čtečky)

**PREVÍT
NA VYSOKÉ**

ANEB JAK VYSTUDOVAL,
A NEZBLBNOUT

Petrovi a Daně

PŘEDSLOV

Nepřišel jsem nikdy na to, v čem se liší předmluva od doslovu, co má být v té a co v onom. Snad akorát v detektivkách patří jméno vraha výhradně na konec. Prokřídil jsem tedy oba názvy a tohle vyšlo. Pan Suchý si před léty pěstoval křížením svatební konilišku a byl zklamán, když mu vyšel pampeklec. Mně je to jedno. Co není tady, bude na konci a naopak.

Pro začátek jen tolik: Většina kapitol této knihy vznikla během vysokoškolského vyučování. Nedivte se, jestli to na nich bude znát.

Na tohle místo patří taky poděkování. Děkuji tedy všem, kteří se nějak podílejí na prznění naší mateřštiny, a nutí mě tak o ní přemýšlet, a děkuji také různým svým učitelům a učitelkám, kteří mi ve svých hodinách velkoryse poskytli prostor k tvorbě. Bez jejich přispění by tato knížka nikdy nevznikla, protože by mě vůbec nenapadlo ji psát.

*Je to skvělé, když vržen do zubů popraviště zařveš: Pijte kakao
od firmy Van Houten!*

Majakovskij

KAPITOLA PRVNÍ

Hup!

Pod nohama mi vrzl štěrck perónu. Vrzl. Místo hádek o odškodnění za nucené práce v rajchu bych prosadil jednoduchý kolektivní trest. Každý Němec musí třikrát za sebou bez chyby vyslovit vrzl. A jsme si kvit. A každý Švéd dvakrát a nemusejí nám vracet ty obrazy. A Francouzi a Angličani taky, za Mnichov, a Američani za všechny ty seriály (kdyby na nás byli radši svrhli další náklad mandelínek!). A Rusové... za všechno. Celému světu bychom se mohli pomstít za veškeré křivdy jediným slůvkem vrzl. Štěrck vrzl. Možná by stačilo tuhle větu před všemi těmi cizinci jen hodně nahlas vyslovit a hned by si řekli: To je ale mocný národ, tihle Češi, když vládnou takovými hrůznými zaklínadly!

Štěrck, škvára, šotolina. Nevím, jak moc se od sebe liší, podle jména ani ne, ale štěrckem štěrkoval silnici cestář, když ho viděla paní v zlatém kočáře, práce je vážně ta poslední šanc', jak sehnat škváru, tak proč ztrácet glanc, a šotolinu znám jen jako silniční povrch na rallye. Takže tam rozdíl bude.

Jdu po peróně a pečlivě překračuji pomyslné čáry, které vedou napříč ze spár mezi kolejnicemi. Šlápnout na takovou čáru by se mohlo šeredně nevyplatit, to vím už od malička. Jde nás podél kolejí víc, a když nás vlak dojíždí, radši houká. Snažím se ho napodobit tak dokonale, aby můj hlas v jeho houkání úplně zanikl. Doma s vysavačem se mi to daří, s mašinou ne.

Nechám přejet vlak. Přejet může být samo nebo s něčím. Vlak přejel. Vlak přejel Petra. Zkratkou v křoví se deru na ulici. Je to zkratka nečistá, bahnitá (tedy plná bahna, na rozdíl od bahnivá, tedy libující si v bahnění, buď ve významu „rochnění v blátě“, nebo v odborném smyslu „vrhání mládat“, to ale jenom u ovcí) a počůraná od českých pánů, kteří tudy chodí z nádražní restaurace nebo naopak na vlak a vědí, že vlakové hajzlíky jsou nechutné a špatně se do nich strefuje. Předvedl mi to jeden spolužák, když mě překvapil ve škole u mušle, popadl mě za bedra, zvolal: „Víš, jak se chčije ve vlaku?“ a prudce zatřásl. Pitomeček. Úplně jsem to tam zamokřil. Já sám tu taky někdy čurám, když jdu na vlak, ale nevím, jestli by nebylo lepší psát to s čárkou. Krátké čurat mi připadá, jako by se ten člověk bál.

Obcházím přejezd a rád bych věděl jaký. Myslel jsem donedávna, že železniční, ale chyba mostku! V nádražní vitrince se u jedné fotky píše: Vlak tenaten na silničním přejezdu tamtam. Asi tedy jde o to, jestli je ten, kdo přejíždí, řidič nebo mašinfira, přejezd se jmenuje vždycky podle toho, po čem dotyčný nejede.

Na ulici čekají lidi na autobusy. Čekají na autobus by znamenalo prostě jen druh čekání, jako třeba čekají vsedě nebo čekají, frřňajíce, ale já chci množnými autobusy zdůraznit, že jich tu jezdí víc a různí lidé nejspíš čekají na různá čísla (to je metonymie, abych nemusel pořád opakovat autobusy).

Ze stánku voní kebab. Z toho slova mám úplně husí kůži. Kebab. Ten daleký původ, ta ohromná moc někdejší osmanské říše mě naplňují takovou úctou, že si ani netroufám vyslovit na konci p. To radši použiju nějaký jiný pád než první a béčko zůstane béčkem i při méně pečlivé výslovnosti. Taky musím zjistit, proč mají některé kebabárny na cedulích napsáno Doner Kebab. Je ten Doner snad něco jako Donald, totiž Mek? To je zajímavá představa – tisíce stánků s drcenými ovci po celém světě a v ohromném paláci v Ankaře tlustý bohatý McDoner zabalený v rounech všech ovec, co kdy snědl.

Před metrem si každý bere Metro a úplně mu stačí jediné velké písmeno, aby bylo jasné, že jde o noviny, a nikoli o populární cukrovinku z Michelských pekáren. Pokud vůbec někoho

napadne o tom přemýšlet. Zrovna včera se mě Čiča ptala, jaký je větný člen vůbec. Málem jsem z toho neusnul. S Metrem se tahat nebudu, stačí jít po levé straně a nakukovat stojícím přes rameno (hle, mnoha stojícím přes jediné rameno, v zásadě se totiž jedná o druh činnosti, a ne o různé druhy ramen). Než dojdou dolů, mám složenou pestrou mozaiku z titulků na prvních dvou stránkách. Dál se nikdo na schodech nedostane, leda ti, co čtou z celých novin jenom Garfielda. Až k takovému plýtvání vede, že je Metro zadarmo. Někdy si ho беру taky, ale to jenom když mě čeká nudná výuka. Dneska však budu mít program bohatý. Musím se podívat, jak je to s tím vůbecem, co znamená předpona Gar- ve slově Garfield, odkud pochází mozaika a jak to, že není spisovně plejtvání, když je spisovný plejtvák.

„Ukončete prosím výstup a nástup, dveře se zavírají.“ Tahle věta by se dala zařadit do světové pokladnice citátů vedle „cogito ergo sum“ a „mnoga ljeta živijó“. Umí ji kdekdo, Finové, Němci, každý, kdo nějaký čas pobyl v Praze. Já jsem si taky pamatoval londýnské motto „mind the gap“ nebo italské železniční zaříkadlo „non aprire prima che il treno sia fermo“ dávno předtím, než jsem zjistil, co znamenají. Civilizované úrovně dosáhla ta naše podzemní hláška po sametové revoluci, když ji nově nahráli příjemným holčičím hlasem a přidali prosím.

„Příští stanice – Staroměstská.“ Ta pauza po stanici rozhodně znamená pomlčku. „Stanice Malostranská je z technických důvodů uzavřena. Vlak stanicí projíždí.“ Nevím proč, ale kdykoli tohle slyším, napadne mě, že by to mělo znít „vlak je stanicí projížděn“. Vyhlášky a hlásání trpí na trpnost a to, jakými tropy nás kolikrát ti troupi trápí, je utrpení.

Slyšel jsem, že dveře metra se otvírají nějakým hejbletem u řidiče, kdykoli se mu zachce, že by to tedy šlo i za jízdy anebo na druhé straně. Zajímalo by mě, jestli by se ta cestující biomasa udržela koherentní, nebo jestli by krajní byli obětováni. A jaká by to byla hrozná škoda, kdyby se v plné rychlosti otevřely dveře vagonu naloženého křížalami!

Malostranská už byla námi projeta, proudem jsem byl vnesen na eskalátor. Stoupám si přesně na mezeru, protože až se jednotlivé schody výškově rozrůzní, budu viset patami v luftě,

což je celkem dobrá kratochvíle, když se mi nechce šlapat nahoru. Ale na Míráku je to docela fuška, schody jsou tam dlouhé jak páteční dopoledne.

Na ulici vybíhám, protože mě nic lepšího nenapadá. Hop, hop, hlavně nešlápnout na modré i bílé dlaždičky současně, naštěstí je na obou barvách dost místa. Posledních schodů je sedm, takže je nemůžu brát důsledně po dvou, věším se na dveře, táhnu. Mohla by na nich viset cedule „Osobám pod 60 kg vstup možen pouze v doprovodu osob nad 60 kg včetně“, protože jsou těžké jako kráva. Nebo jak jak.

Uff. Jsem na fakultě.

KAPITOLA DRUHÁ

Staroslověnština je konzerva zastaralého typu, moc na ni nepasují současné otvíráky. To, co si dovolil i dovolili Cyril s Metodějem, by už teď nikomu neprošlo. Łysohorský je v pánu i se svým polopolským newspeakem, což je archaismus, dnes bychom řekli v pánovi. A esperanto je taky na vymření, rozhodně podle toho pravidla, že jazyk je mrtvý, když umře poslední člověk, který mluví jenom tímto jazykem. V tomhle smyslu pan Zamenhof stvořil mrtvolu hned od počátku. A nevynalezl k ní šém. Mrtvola nechodila, jenom se nějakou dobu kutálela a teď už je skoro dole.

Ale staroslověnština ne. Postavili ji, rozhýbali a ona jim žila. A dokonce invenčně – zrušila jeden starý indoevropský slovesný rod. To je pecka, prý tam byl rod činný, trpný a nějaký mezi, obojaký. Taková slovesa říkají, že někdo vykonává děj a tento se mu zpětně vrací. Úžasné! Napadlo mě jenom jedno: házet bumerangem. Akorát že podmětem nesmím být já. Když jsem zkoušel házet bumerangem, zpětný návrat se nikdy nedostavil, naopak ten klacek zůstal vždycky ležet na druhé straně hřiště. Takže takové obojetné sloveso by nejspíš mohlo být „házet bumerangem, když se to umí“. Případně věta „Petr hází bumerangem“ je čistě činná za předpokladu, že Petr je stejné dřevo jako já, kdežto „Australský domorodec hází bumerangem“ je rodově obojetná, protože takový Aboridžinec to umí, takže obojetnost platí zase jedině tehdy, pokud hází bumerangem pro zábavu. Když ho totiž užívá k lovu, obvykle se strefí a návrat je pak již

známkou neuvěřitelného mistrovství. Asi ale budou existovat i jiná obojetná slovesa než házet bumerangem, protože rodilý staroindoevropský mluvčí se s rodilým australským domorodcem neseťkal. Jiná věc je, jestli je pravda, že bumerang pochází z Holandska.

Přemýšlím, proč mám vlastně tak chladný vztah k Holandsku. Je to rozhodně nespravedlivé a hned se to pokusím napravit. Do velkého sešitu s obálkou nadepsanou Staroslověnština píšu dvě kolonky přímo pod veliký ozdobný nadpis Slovesný rod, který jsem si tam vymaloval během první půlhodiny semináře. Jedna kolonka se jmenuje „dobrého dalo“, druhá „špatného dalo či vzalo“, myšleno Holandsko. A v prvním sloupci okamžitě naskakuje položka čokoládové nudličky Van Houten. Víc nic. To je opravdu slabota. Kakao? Čaj? To všechno jenom přivezli. A „nizozemské cigarety“ taky neměly s vlastní paní Brajgla nic společného, za války se tak prý říkalo vajglům sbíraným ze země. Ale přece něco, slovo polder je od Holanďanů. Nebýt jich, tak ani nevíme, jak pojmenovat „hrázemi obehnanou a vysušenou plochu šelfového moře u nizozemského pobřeží“. Jenže to je právě ono – u nizozemského pobřeží! Nebýt Nizozemců, nikdo by šelfové moře u jejich pobřeží nevysušoval. Prostě když sis to vynalezl, tak si to taky pojmenuj.

Kdyby v Holandsku bydleli řekněme Němci, určitě by se nebrodili šelfem s šutry v nůších a neplácali by se s hrázemi. Jak známo, poldery slouží k iluzi většího území Nizozemského království. A proč by se Němci namáhali zvětšovat své už tak obrovské území nějakým trdlováním v holínkách? Časem si musím sestavit podobnou tabulku pro Německo, tam asi zaplním obě kolonky. Ale Holandsko? Hnědé čokoládové nudličky, jak se jimi posypávají dorty, a polder. Dvě věci, pokud nepočítám bílé čokoládové nudličky Van Houten na posypání dortů za samostatnou položku. Dvě dobré věci k žádné špatné. A jestli vynalezli i bumerang, jak jsem někde slyšel, bude to už tři nula a já svůj chladný vztah k Holandsku budu muset přehodnotit na kladný.

Na chvíličku se vracím do přítomnosti, staroslověnský slovesný rod stále plní ústa paní učitelky i sešity mých aktivních spolužáků. Mezirodým slovesem bývalo prý mýt se, protože

člověk se jednak myje a jednak je pak učiněn čistým nebo co. Jednak – jednak. Druhak se mi taky líbí, od koho to mám? Vždycky je hezčí dvojjmenná spojka z různých slov než ze stejných. Jednak – druhak. Ještě by šlo třeták a čtvrták, ale co dál: Paťak? Musím se zasmát a paní učitelka se na mě nakvásle podívá.

„Co vám na tom připadá k smíchu?“

Tuhle otázku mám rád. Každý učitel, i ti inteligentní a se spoustou titulů, se dokážou zeptat leda tak na to, co člověku přijde na probírané látce směšného, když je přítom očividné, že se smích rozhodně nevztahuje k vykládanému tématu. Mrknu k sousedce, která využívá pauzy a poprvé za celou hodinu stíhá dopsat všechno, co paní učitelka řekla. Teď se zrovna jednalo o porcování staroslověnských sloves na kořeny a kmenotvorné přípony, takže je jasné, že tomu jsem se smát nemohl. Mám se přiznat ke svému novotvaru paťak? Myslím, že by se nikdo nezasmál. Kašlu na to.

„Ne, nic“, zabrumlám a horlivě vylepšuju své kaligrafické dílo Slovesný rod. Paní učitelka navazuje, sousedka několikrát sevře a rozevře pěst, chápe se pera a už je zase o půl věty pozadu. Do konce semináře má co dohánět.

Paťak. Kolik znám vlastně slov končících na –ťak? Žádné. Všechna jsou s dlouhým á. Foťák, puťák. Blaták, ten rybník ze Čtyřlístku. I ten sýr, blaťácké zlato, jsem dřív vždycky vztahoval právě k tomuhle komiksovému rybníku... Božítku, sýr! Eidam, gouda! Čtyři nula plus nejistý bumerang. A to určitě neznám všechny holandské sýry. A holandské malířství – já bloud, vždyť toho je, čím mi Holanďani vylepšili život! Jak by asi chutnal eidam opečený na pánvi doměkka a posypaný čokoládovými nudličkami Van Houten? A existuje nějaké jídlo, které by se jmenovalo holandské? Jako třeba anglická slanina, španělský ptáček nebo švédský ocelot. A proč my říkáme vlašský salát a sami Italové ruský salát? Musím zjistit, jak je to rusky. A kolik jídel mají města! Boloňské špagety, frankfurtské párky, segedínský guláš, bruselská krajta... Nenapadá mě nic amsterdamského ani holandského. Ani staroslověnského...

To nám dneska ta staroslověnština utekla. S potěšením zavírám o něco ilustrovanější sešit. Výklad skončil, spolužačky ještě

dopisují. Zajímalo by mě, o čem bych přemýšlel, kdybych chodil na seminář nizozemštiny. Možná že o tom, co jedli mniši v Sázavském klášteře, když si zrovna nelámali hlavu i hlavy nad hlaholickými klikyháky.